

Bruselj, 18. oktober 2023
(OR. en)

14394/23

COSI 181
CRIMORG 139
ENFOPOL 433
CT 156
COTER 186
AVIATION 194
JAI 1334

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj: za generalno sekretarko Evropske komisije:
direktorica Martine DEPREZ

Datum prejema: 18. oktober 2023

Prejemnik: Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije

Št. dok. Kom.: COM(2023) 659 final

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU
o preprečevanju morebitnih groženj zaradi dronov

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 659 final.

Priloga: COM(2023) 659 final

Bruselj, 18.10.2023
COM(2023) 659 final

SPOROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o preprečevanju morebitnih groženj zaradi dronov

I. UVOD

To sporočilo določa politiko EU za preprečevanje morebitnih groženj zaradi nekooperativnih sistemov brezpilotnih zrakoplovov, splošno znanih kot droni. Je del širšega protidronskega svežnja, ki vključuje tudi dva priročnika s praktičnimi smernicami o ključnih tehničnih vidikih te politike. Ta sveženj je bil napovedan kot vodilni ukrep v okviru sporočila Komisije Strategija za drone 2.0 za pametni in trajnostni ekosistem brezpilotnih zrakoplovov v Evropi¹. To sporočilo je odgovor na potrebo, da se (i) zagotovi celovit in usklajen okvir politike, (ii) oblikuje skupno razumevanje postopkov, ki se uporabljajo za soočanje z nenehno spreminjajočimi se možnimi grožnjami zaradi dronov, in (iii) upošteva hiter tehnološki razvoj.

A. Dopolnitev okvira EU za drone

Zakonita uporaba dronov je eden ključnih elementov poti k dvojnemu zelenemu in digitalnemu prehodu, kot je določeno v Strategiji EU za drone 2.0. Droni imajo pomembno vlogo zlasti na področju prometa, obrambe, trgovine in storitev. Število dronov, ki se uporabljajo v EU, naj bi se v prihodnjih letih znatno povečalo, zelo pa se bo izboljšala tudi njihova hitrost, okretnost, največji možni doseg, nosilnost, natančnost senzorjev in uporaba umetne inteligence. Ta razvoj bo privedel do širjenja nabora legitimnih in zakonitih rab dronov. Vendar je treba za uresničitev tega potenciala odpraviti morebitne grožnje, ki jih lahko pomenijo nekooperativni droni. Nekooperativni dron je treba opredeliti glede na naravo nesodelovanja, ki bi lahko vključevala kaznivo, nezakonito (namerna kršitev predpisov) ali ljubiteljsko (nepoznavanje predpisov, nepazljivost) uporabo.

To sporočilo se navezuje na grožnje zaradi dronov, zasnovanih za civilno uporabo, in je namenjeno preprečevanju teh groženj v civilnem okolju. Čeprav se to sporočilo ne osredotoča na drone, zasnovane za obrambne namene, ostaja več medsebojnih povezav s področjem obrambe. Te povezave vključujejo morebitno uporabo manjših dronov, zasnovanih za obrambne namene, s strani storilcev kaznivih dejanj ali teroristov, in sinergije med tehnologijami za boj proti dronom. Droni, zasnovani za obrambne namene, bi lahko zasedali isti zračni prostor kot civilni droni in morajo v teh primerih pristojnim organom zaradi spremljanja razmer omogočati identifikacijo.

Področje uporabe tega sporočila je zlasti *preprečevanje* morebitnih groženj zaradi dronov. Zato njegov namen ni zajeti širšo razsežnost vloge dronov na področju notranje varnosti, in sicer njihovo uporabo za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ali javno varnost.

Za preprečevanje groženj zaradi nekooperativnih dronov so v prvi vrsti odgovorni organi držav članic. Vendar države članice uporabljajo tudi ukrepe na ravni EU, ki omogočajo tesnejše sodelovanje in usklajevanje pri različnih sredstvih in orodjih, ki se uporabljajo v ta namen. Zato to sporočilo spodbuja različne ukrepe v povezavi z ustvarjanjem skupnosti in izmenjavo informacij. Prav tako države članice podpira s smernicami, usposabljanjem, financiranjem in operativnimi postopki.

Potencialno nevarni incidenti z droni postajajo pogostejši, tako v EU kot zunaj njenih meja. Zato je pomembno, da se organom kazenskega pregona in drugim javnim organom v EU ter upravljavcem kritične infrastrukture olajša uporaba fizičnih ali digitalnih protidronskih rešitev. Oblikovanje protidronske politike EU bo pripomoglo k okrepitvi postopkov za preskušanje učinkovitosti razpoložljivih novih rešitev ter olajšalo ciljno usmerjeno uporabo raziskav in inovacij na tem področju. S pripravo te protidronske politike

¹ Strategija za drone 2.0 za pametni in trajnostni ekosistem brezpilotnih zrakoplovov v Evropi, COM(2022) 652 final z dne 29. novembra 2022.

Komisija prispeva h krepitvi trga EU za protidronske rešitve. To bo utrlo pot večji strateški avtonomiji in tehnološki suverenosti EU, tudi na področju kritičnih tehnologij. Spodbudilo bo evropske zmogljivosti za razvoj vrhunskih rešitev na obrambnem, letalskem in vesoljskem področju ter področju civilne varnosti, pa tudi zmanjšalo odvisnost od neevropskih dobaviteljev. Podlaga bodo rezultati ocene odvisnosti na področju kritične tehnologije², obenem pa bo proces prinesel dodatne podatke in analize. Poleg tega bo to (i) Komisiji služilo za razumevanje uporabe kritičnih tehnologij in odvisnosti od neevropskih dobaviteljev ter (ii) zagotovilo zanesljiv pregled nad stopnjo odvisnosti.

Za preprečevanje groženj zaradi nekooperativnih dronov je z vidika javnega organa pomembno tudi (i) imeti vzpostavljene jasne in usklajene okvire in postopke, (ii) pristojnim javnim in zasebnim deležnikom zagotoviti jasna pooblastila za posredovanje proti nekooperativnim dronom ter (iii) olajšati sodelovanje med deležniki, ki niso vedno vajeni sodelovati (organi kazenskega pregona, organi civilnega letalstva, gospodarski subjekti, proizvajalci, operaterji mobilnih omrežij). V tem sporočilu so predlagani ukrepi za (i) oblikovanje skupnega razumevanja postopkov, ki se uporabljajo za soočanje z grožnjami zaradi dronov in (ii) opredelitev morebitnih potreb z vidika usklajevanja regulativnih ukrepov.

B. Odpravljanje trenutne in hitro razvijajoče se grožnje

Tako strategija EU za varnostno unijo³ kot agenda za boj proti terorizmu⁴ poudarjata, da je grožnja nekooperativnih dronov v Evropi resna težava.

Hitro razvijajoče se zmogljivosti dronov pomenijo vse večje varnostno tveganje. V zadnjih letih je bilo odkritih več načrtov za poskuse uporabe dronov za teroristične napade⁵. Sumljivi droni so bili tudi že opaženi v bližini kritične infrastrukture, kot so energetski objekti, letališča in pristanišča, kar kaže na morebitno zlorabo dronov za sovražno zbiranje informacij. Droni uporabljajo storilci kaznivih dejanj za tihotapljenje prek meja ali omogočanje drugih nezakonitih dejavnosti, vključno z nedovoljenim prometom s prepovedanimi drogami. Poleg tega so lahko droni vir kibernetičnih tveganj, na primer, če se uporabljajo za digitalno izvidništvo. Grožnje zaradi dronov niso zgolj tehnična težava. Danes je večino dronov, zasnovanih za civilne namene, mogoče odkriti in identificirati, vendar se je z njimi še vedno zelo težko soočiti ali jih nevtralizirati (tj. prevzeti nadzor nad njimi, jih varno prizemljiti ali jih sestreliti), pogosto zaradi pomanjkanja zakonskih pooblastil. To velja zlasti za zasebne upravljavce kritične infrastrukture. Zato bi bilo treba preprečevanje groženj zaradi dronov upoštevati pri prihodnjih ocenah tveganja na podlagi direktive o odpornosti kritičnih subjektov⁶.

Slika groženj postane še jasnejša, če se ozremo na incidente v državah v okolici EU in drugih delih sveta. Droni so se izkazali za stroškovno učinkovito in uspešno sredstvo z dvojno rabo, ki je spodbudilo obrambne inovacije v ruski vojni proti Ukrajini. Uporaba dronov, zasnovanih za civilne namene, za uničujoče napade tudi v drugih oboroženih spopadih (na primer v Jemnu ali Siriji), je pojav, ki bo verjetno vplival na notranjo

² Notranja poglobljena ocena Komisije o avtonomnih sistemih, izvedena leta 2022.

³ Strategija EU za varnostno unijo, COM(2020) 605 final z dne 24. julija 2020.

⁴ Agenda EU za boj proti terorizmu: predvidevanje, preprečevanje, zaščita in odzivanje, COM(2020) 795 final z dne 9. decembra 2020.

⁵ Taka primera sta (i) načrt zagnanega džihadista, ki ga je špansko sodišče oktobra 2022 obsodilo zaradi načrtovanja napada na stadion z dronom z razstrelivom v času večje nogometne tekme, in (ii) belgijski državljani, ki je bil obsojen zaradi poskusa bombnega napada z droni na zapor.

⁶ Direktiva (EU) 2022/2557 z dne 14. decembra 2022 o odpornosti kritičnih subjektov (UL L 333, 27.12.2022, str. 164).

varnost EU. Način delovanja terorističnih skupin ter izboljšana znanja in spretnosti pri uporabi serijskih dronov bi lahko dosegli naše meje in pomenili grožnjo. Enako velja za uporabo dronov v poskusih atentatov⁷.

Vendar protidronske rešitve niso le nujne za boj proti ciljno usmerjeni zlonamerni uporabi, temveč so potrebne tudi za preprečevanje incidentov, ki so posledica malomarnosti ali nepremišljenosti. Večina uporabnikov dronov v EU (zlasti poklicni piloti na daljavo z licenco ali rekreacijski piloti v organiziranem okviru) upošteva obstoječa pravila, predpise in tehnične omejitve. Kljub temu so nepodučeni, nepazljivi in kriminalni uporabniki dronov odgovorni za številne nevarne incidente, ki vključujejo drone po vsej EU. Takšnim motnjam so še posebej izpostavljeni veliki javni dogodki in nekateri kritični sektorji, kot je zračni promet. Poleg tega lahko nezakonita uporaba dronov vpliva tudi na osebno varnost in pravico do zasebnosti posameznikov, zlasti kadar se droni uporabljajo na stanovanjskih območjih.

C. Dohajanje tehnološkega razvoja

Za zaščito naših družb pred zlonamernimi in nekooperativnimi droni je potreben dostop do cenovno ugodnih in zanesljivih protiukrepov, ki omogočajo prožne rešitve. Rešitve se običajno nanašajo na vidike odkrivanja, sledenja in identifikacije, javne organe pa poleg tega zanimata še vidika nevtralizacije in forenzike.

Tako na področju obrambe kot na področju civilne varnosti se že razvijajo in preskušajo inovativne protidronske rešitve. Njihov vstop na trg in njihovo uporabo s strani končnih uporabnikov je mogoče olajšati s krovnim okvirom EU za boj proti dronom, kot ga spodbuja to sporočilo. Vendar zaradi velike raznolikosti možnih operativnih scenarijev in okolij ni mogoče vzpostaviti standardiziranega enotnega pristopa k izvajanju protidronskih ukrepov.

Zato morajo biti protidronski ukrepi prilagojeni različnim potrebam in različnim okoljem delovanja. Z vidika organov, pristojnih za notranjo varnost, lahko obstajajo primeri, ko je prednostna in edina možnost popolno fizično uničenje drona, na primer za preprečitev bližajočega se napada na ljudi ali infrastrukturo. V drugih primerih, kot sta kazniva uporaba ali sovražno zbiranje informacij, obstaja velik interes, da se pridobi nadzor nad dronom ter se dron prizemlji in ob tem ostane čim bolj nedotaknjen, da se omogoči optimalna forenzična preiskava. To vključuje potrebo po naprednih kibernetičnih rešitvah za prevzem nadzora nad operacijskim sistemom drona.

Eden od tehnoloških trendov, ki bi ga bilo treba spremljati in dejavno izkoriščati, je razvoj senzorjev za natančnejše zaznavanje dronov. Obstoječe senzorske zmogljivosti se lahko nadalje razvijajo ne le za zaznavanje drona, temveč tudi za oceno grožnje, ki jo pomeni, z analizo vzorca letenja ter zaznavanjem tovora in opreme. Senzorji in sistemi za zaznavanje morajo biti sposobni upoštevati spreminjajoče se oblike in zmogljivosti dronov (hitrost, okretnost, zmožnost izstrelitve vabe itd.). Zmogljivost javnih organov in zasebnih upravljavcev kritične infrastrukture za analizo podatkov iz teh senzorjev bo vse pomembnejša. Pomembno vlogo bo imela tudi umetna inteligenca, na primer s samodejnim ustvarjanjem opozoril, izračunom tveganj in napovedovanjem poti ali mest pristanka. Zato je treba stalno spremljati nove trende na trgih dronov in jih vključevati v protidronske rešitve. Spremljanje tega tehnološkega razvoja bi moralo organom v EU omogočiti, da opredelijo prednostne naložbe in podprejo razvoj, ki je najprimernejši za izpolnjevanje operativnih potreb, ki jih izrazijo organi kazenskega pregona držav članic in zasebni gospodarski subjekti.

⁷ Primeri vključujejo neuspešen poskus atentata na venezuelskega predsednika in mehiške mamilarske kartele, ki uporabljajo drone proti predstavnikom drugih kriminalnih združb.

Kar zadeva soočenje z droni in njihovo nevtralizacijo, je potrebno nadaljnje preskušanje tehnologij, ki so primerne v različnih okoljih in scenarijih. Na obrambnem področju so se našle nekatere rešitve za fizično uničenje ali popolno zajetje drona v zraku, s čimer se zmanjša nastajanje razbitin, ki bi lahko poškodovale ljudi ali predmete. Med njimi so usmerjena energija v obliki visokoenergijskih laserjev ter uporaba visokozmogljivih radiofrekvenčnih sistemov, sistemov ujetja v mrežo in digitalnih orodij za pridobitev nadzora nad nekooperativnimi droni.

Za kazenski pregon in preiskovanje bi bila zlasti koristna možnost nevtralizirati nevaren dron, tako da bi prevzeli nadzor nad njegovim nadzornim sistemom in ga varno prizemljili, kar bi organom in preiskovalcem omogočilo najboljši možni dostop do morebitnih fizičnih in digitalnih dokazov. Zato bi moral biti za različne namene razpoložljiv in odobren širok nabor različnih rešitev, ki bi služile področju notranje varnosti. Nujno je torej spodbujati resnično tržno in inovacijsko okolje za protidronske rešitve, ki bodo ustrezale potrebam na področju civilne varnosti. V nasprotnem primeru razvoj protidronskih rešitev verjetno ne bo mogel slediti vse večjemu številu in zmogljivostim samih dronov. Bistveno je tudi, da se ta trg strukturira in razdeli, da bi ustreznim organom pomagali najti rešitve, ki najbolje ustrezajo njihovim potrebam.

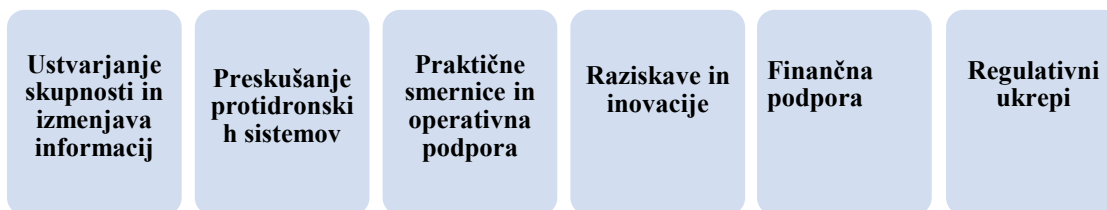
Poleg tega je pomembno spremljati sisteme za izogibanje protidronskim rešitvam, ki jih uporabljajo storilci kaznivih dejanj. Sistemi za izogibanje protidronskim rešitvam so naprave, ki so nameščene na dron ali se uporabljajo s tal in so zasnovane za oviranje določenih protidronskih ukrepov.

Številni protidronski sistemi se razvijajo tudi za obrambne namene. Čeprav se zahteve razlikujejo, imajo pogosto skupne značilnosti in tehnologije s sistemi, namenjenimi za civilno uporabo, zaradi česar je potrebno tesno sodelovanje z obrambnim področjem.

To razvijajoče se tehnološko okolje zahteva tudi dosleden in stalno posodobljen regulativni okvir za uporabo protidronskih sistemov.

II. OBLIKOVANJE PROTIDRONSKE-POLITIKE EU

Komisija od leta 2016, ko je bila organizirana prva delavnica EU na protidronskem področju, sodeluje z državami članicami in drugimi deležniki v zvezi z morebitnimi grožnjami zaradi dronov. Od takrat so bile uvedene številne pobude za lažje ustvarjanje skupnosti, izmenjavo informacij, razvoj dobrih praks in namensko financiranje za projekte. Na podlagi razprav s strokovnjaki držav članic bo Komisija še naprej podpirala te tekoče pobude, hkrati pa še naprej razvijala in vključevala nova področja dela za oblikovanje celovite protidronske politike EU. To delo bo obsegalo naslednjih šest ključnih dejavnosti:

A. Ustvarjanje skupnosti in izmenjava informacij

Na ravni EU se s protidronskimi rešitvami trenutno ukvarja širok nabor različnih mrež in akterjev. Zato obstaja potreba po racionalizaciji in usmerjanju njihovih prihodnjih dejavnosti v političnem, tehničnem in operativnem smislu, da bi (i) ustvarili delujoče skupnosti deležnikov, (ii) zagotovili učinkovito izmenjavo informacij in dobrih praks ter (iii) se izognili podvajanju dela.

Komisija bo spodbujala obstoječe pobude na tehnični ravni, hkrati pa bo ustanovila **protidronsko strokovno skupino Komisije**, ki bo svetovala na ravni politike. Ta strokovna skupina bo lahko strateško prispevala k različnim politikam na ravni EU, ki bodo pomembne za protidronske dejavnosti, na primer na področjih notranje varnosti, upravljanja meja ali odpornosti kritične infrastrukture. V ta namen bo strokovna skupina sodelovala z drugimi strokovnimi skupinami in po potrebi z ustreznimi delovnimi skupinami Sveta.

Redno potekajo delavnice in strokovna srečanja o protidronskih rešitvah in politikah, kjer se srečujejo oblikovalci politik, tehnični strokovnjaki in raziskovalci iz Komisije, držav članic, drugih institucij EU, agencij EU, projektov, ki jih financira EU, mednarodnih organizacij in partnerskih držav. Te dejavnosti so privedle do stalnega sodelovanja vseh deležnikov, kar je znatno olajšalo njihovo operativno in praktično sodelovanje. V ta namen je Komisija vzpostavila **protidronsko informacijsko vozlišče**⁸, ki ima trenutno več kot 300 članov. Ta spletna platforma se redno posodablja in nudi različne vire informacij, kot so rezultati ustreznih projektov, ki jih financira EU, predstavitev, poročila in polletni bilten.

Še en pomemben del ustvarjanja skupnosti in izmenjave informacij, zlasti za operativne potrebe organov kazenskega pregona, poteka v okviru **evropskih mrež organov kazenskega pregona**, ki jih financira EU. Naslednje mreže so na primer začele izvajati vsaka svoje dejavnosti za preprečevanje groženj zaradi dronov: Evropska mreža organov pregona, pristojnih za tehnološka vprašanja s področja varnosti (ENLETS), evropska mreža letaliških policistov in mejnih policistov (AIRPOL), evropska mreža posebnih enot za posredovanje (ATLAS) ter varnostna mreža EU za visoka tveganja. Novoustanovljena delovna skupina za mreže organov kazenskega pregona, pobuda GD za migracije in notranje zadeve, ki je namenjena spodbujanju sodelovanja med policijskimi mrežami in jo financira Komisija⁹, bo kot namenska delovna podskupina racionalizirala trenutno razpršeno delo na protidronskem področju.

Evropska agencija za varnost v letalstvu (EASA) je pripravila nezavezujoče smernice, ki organom in letališčem pomagajo pri pripravljenosti na incidente z droni, odzivanju nanje in okrevanju po njih¹⁰. Za spodbujanje podpornih dejavnosti in oblikovanja na informacijah osnovanih politik na ravni EU je bistvena zanesljiva in podrobna izmenjava informacij o incidentih z droni v EU, ki presega izmenjave, ki že potekajo na posameznih kritičnih območjih, kot so letališča. Tudi ob popolnem spoštovanju zaupnosti preiskav obstaja veliko možnosti za izboljšanje izmenjave informacij o (i) metodah, ki jih uporabljajo upravljavci nekooperativnih dronov, (ii) posebnih vzorcih groženj in (iii) ugotovljenih potencialnih tveganjih. Da bi olajšala in uskladila izmenjavo takih informacij o incidentih, je Komisija državam članicam posredovala predlogo za poročanje o incidentih z droni. Za nadaljnje povečanje kakovosti in pogostosti izmenjave informacij bo Komisija preučila možnost vzpostavitve **digitalne platforme z informacijami o incidentih z droni**, ki bi jo uporabljali ustrejni javni organi. Služila bi lahko za ustrezno prepoznavanje in zbiranje

⁸ Prek platforme EU CIRCABC, ki jo podpira program Evropske komisije [ISA²](#), ki spodbuja interoperabilnostne rešitve za evropske javne uprave.

⁹ (Neformalna) delovna skupina za mreže organov kazenskega pregona, ki ji predseduje Komisija in se je prvič sestala 20. marca 2023, je namenjena spodbujanju boljšega sodelovanja med mrežami, ki jih financira GD za migracije in notranje zadeve. Po dvanajstmesečnem obdobju ocenjevanja bi se lahko ta delovna skupina preoblikovala v uradno strokovno skupino Komisije.

¹⁰ Agencija Evropske unije za varnost v letalstvu (EASA) je marca 2021 objavila sklop smernic za obvladovanje incidentov z droni na letališčih: [Drone Incident Management at Aerodromes](#).

večjih varnostnih incidentov z droni v EU. To bi lahko vključevalo tudi kibernetško razsežnost, saj se droni ne uporabljajo le za vizualno, temveč tudi digitalno izvidništvo. Ta platforma bi bila skladna z obstoječimi obveznostmi poročanja iz Uredbe (EU) št. 376/2014¹¹ in ne bi podvajala obstoječih prizadevanj.

Komisija bo organizirala tudi redne zaupne sestanke v ustrezni obliki za spodbujanje izmenjave izkušenj, pridobljenih pri incidentih.

Ključni ukrepi za ustvarjanje skupnosti in izmenjavo informacij

- **Komisija bo ustanovila strokovno skupino, ki jo bodo sestavljali strokovnjaki držav članic in drugi deležniki v protidronskih dejavnostih.**
- **Komisija bo preučila možnost vzpostavitve digitalne platforme z informacijami o incidentih z droni.**
- **Komisija bo organizirala redna srečanja za lažjo izmenjavo zaupnih podatkov med državami članicami o večjih varnostnih incidentih, ki vključujejo uporabo dronov.**

B. Preskušanje protidronskih sistemov: opredelitev in preskušanje rešitev

Državam članicam in lokalnim organom je na trgu na voljo širok nabor komercialnih kibernetških in nekibernetških protidronskih rešitev. Izbiranje med njimi je izziv, zlasti za lokalne subjekte, ki nimajo zadostnih tehničnih zmogljivosti. Komisija bo organom držav članic pomagala pri pravilni izbiri glede na njihove operativne potrebe, in sicer s svetovanjem in zagotavljanjem smernic prek posebne protidronske strokovne skupine in dela Skupnega raziskovalnega središča Komisije (v nadaljnjem besedilu: JRC).

Dejavnosti na ravni EU za preskušanje protidronskih sistemov so se začele leta 2019. Njihov cilj je razviti skupno metodologijo za ocenjevanje sistemov, ki jih lahko organi kazenskega pregona in drugi javni organi uporabljajo za odkrivanje, sledenje in identifikacijo potencialno zlonamernih dronov. Osrednji steber teh dejavnosti je projekt Courageous¹² (2021–2024), ki se financira iz Sklada EU za notranjo varnost – policija. Projekt Courageous vodi belgijska kraljeva vojaška akademija, njegove naloge pa so: (i) opredelitev ustreznih standardnih scenarijev za preskušanje protidronskih sistemov, (ii) priprava funkcionalnih zahtev in zahtev glede učinkovitosti ter (iii) priprava metodologije preskušanja. V okviru projekta se preskuša tudi učinkovitost senzorjev in integriranih sistemov. Rezultati projekta se stalno delijo z državami članicami ter izbranimi partnerskimi državami in mednarodnimi organizacijami. Po zaključku projekta bosta Komisija in konzorcij Courageous državam članicam predstavila možnosti za zagotovitev trajnosti projekta in priporočila **metodologijo za zmogljivosti za preskušanje protidronskih sistemov** v državah članicah.

Tehnološki razvoj, ki je povezan s protidronskimi sistemi, hitro napreduje. Zato mora dejavnosti preskušanja dopolnjevati stalno spremljanje trendov, da se najdejo najobetavnejše rešitve in morebitni novi izzivi za razvoj protidronskih sistemov. JRC je razvil zmogljivosti za izvajanje tega spremljanja in opredelitev teh novih izzivov. To koristi državam članicam in zagotavlja dragocen prispevek k pobudam za preskušanje na ravni EU. Informacije se bodo izmenjevale prek ustreznih kanalov, zlasti prek strokovne skupine.

Eden od instrumentov za usklajevanje tehnoloških rešitev je standardizacija. V okviru projekta Courageous so bili pripravljene posebni nasveti o predstandardizaciji, na podlagi katerih je mogoče nadalje oceniti

¹¹ Uredba (EU) št. 376/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o poročanju, analizi in spremljanju dogodkov v civilnem letalstvu.

¹² <https://courageous-isf.eu/>

izvedljivost in potrebo po uvedbi postopkov standardizacije. Na ravni EU je bil dosežen dober napredek pri razvoju neobveznih zahtev glede učinkovitosti opreme za odkrivanje zunaj letalstva (npr. za rentgenske naprave in detektorje kovin¹³). Komisija bo skupaj s strokovnjaki iz držav članic in gospodarstva zdaj pripravila tudi **neobvezne zahteve glede uspešnosti** za protidronske sisteme, kjer je to ustrezno, v skladu z določbami Akta o kibernetiki varnosti¹⁴. Vzpostavitev postopka certificiranja za protidronske sisteme bi morala ostati srednjeročni cilj. Kjer je to ustrezno, se bodo upoštevali tudi hibridni civilno-obrambni standardi.

Naslednji ključni element sta standardizacija in certificiranje kibernetike varnosti protidronskih sistemov, zlasti če jih zagotavljajo dobavitelji iz držav, ki niso članice EU. Na tej stopnji še vedno obstaja negotovost glede tega, kako dobro so zaščiteni podatki, ki jih zbirajo nekateri sistemi za odkrivanje. Poleg tega je pomembno čim bolj preprečiti vdore in zlorabo protidronskih sistemov z zagotavljanjem kibernetike odpornosti njihovih sestavnih delov.

Komisija je septembra 2022 sprejela predlog uredbe o kibernetiki odpornosti¹⁵, da bi se določila splošna pravila o kibernetiki varnosti za izdelke z digitalnimi elementi (tako strojno kot programsko opremo), ki vstopajo na enotni trg. Cilj predlagane nove uredbe je uvesti obvezne zahteve glede kibernetike varnosti za te izdelke. Te zahteve bodo vključevale vgrajeno in privzeto kibernetiko varnost ter zahteve za odpravljanje ranljivosti. Po predlogu Komisije bi dronski sistemi, ki niso razviti izključno za namene nacionalne varnosti ali vojaške namene in še niso certificirani v skladu z Uredbo (EU) 2018/1139, po teh novih pravilih spadali med izdelke z digitalnimi elementi, razen tistih, ki so razviti izključno za namene nacionalne varnosti ali obrambe.

Ključni ukrepi za preskušanje protidronskih sistemov

- **Komisija si bo prizadevala za uporabo usklajene metodologije preskušanja za protidronske sisteme na podlagi rezultatov projekta Courageous.**
- **JRC bo pripravil letno poročilo o tehničnem razvoju na področju protidronske tehnologije.**
- **Komisija bo v sodelovanju z ustreznimi strokovnimi skupinami, kot so mreže organov pregona ENLETS, HRSN in AIRPOL, pripravila sklop neobveznih zahtev glede učinkovitosti protidronskih sistemov.**

C. Praktične smernice in operativna podpora

Preprečevanje groženj zaradi nekooperativnih dronov je bilo opredeljeno kot prednostna naloga že v številnih publikacijah JRC, na primer v smernicah za varovanje območij okrog zgradb¹⁶ in v namenski

¹³ Priporočilo Komisije o neobveznih zahtevah glede učinkovitosti rentgenske opreme, ki se uporablja na javnih mestih, C(2022) 4179 final.

¹⁴ Uredba (EU) 2019/881 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o Agenciji Evropske unije za kibernetiko varnost (ENISA) in o certificiranju informacijske in komunikacijske tehnologije na področju kibernetike varnosti.

¹⁵ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o horizontalnih zahtevah glede kibernetike varnosti za izdelke z digitalnimi elementi in spremembi Uredbe (EU) 2019/1020, COM(2022) 454 final.

¹⁶ Karlos, V. in Larcher, M., Guideline – Building Perimeter Protection, EUR 30346 EN, Urad za publikacije Evropske unije, Luxembourg, 2020.

študiji o razstrelivih, ki jih prenašajo droni¹⁷. Tudi nedavno izdana publikacija¹⁸ o konceptu vgrajene varnosti poudarja pomen vključevanja sorazmernih, ustreznih in večfunkcionalnih zaščitnih ukrepov v premišljen pristop že od samega začetka faze načrtovanja in zasnove projekta, vključno z ukrepi za preprečevanje napadov z uporabo dronov.

Poleg tega priročnik agencije EASA o obvladovanju incidentov z droni na letališčih (*Drone Incident Management at Aerodromes*) nudi smernice o tem, kako razviti ustrezne ureditve in postopke za podporo hitremu, učinkovitemu in sorazmernemu sistem odzivanja na incidente na letališčih. Na ta način se je mogoče izogniti prekinitvam zračnega prometa in zaprtjem zračnega prostora oziroma vzletno-pristajalnih stez ali jih čim bolj omejiti, zaprtje letališča pa bi ostalo zadnja možnost. EASA je pri svojem delu upoštevala smernice Mednarodne organizacije civilnega letalstva o varovanju v letalstvu¹⁹.

JRC je pripravil dva nova priročnika:

- ***Protection against Unmanned Aircraft Systems: Handbook on UAS protection of Critical Infrastructure and Public Space – A five Phase approach for C-UAS stakeholders (Zaščita pred sistemi brezpilotnih zrakoplovov: Priročnik o zaščiti kritične infrastrukture in javnega prostora pred sistemi brezpilotnih zrakoplovov – petfazni pristop za deležnike C-UAS)***,
- ***Protection against Unmanned Aircraft Systems: Handbook on UAS Risk Assessment and Principles for Physical Hardening of Buildings and Sites (Zaščita pred sistemi brezpilotnih zrakoplovov: Priročnik o oceni tveganja za sisteme brezpilotnih zrakoplovov in načelih za fizično utrditev stavb in območij)***.

Na področju **usposabljanja** je bil v okviru projekta DroneWISE²⁰, ki ga je financirala EU, oblikovan sveženj strategij protidronskega poveljevanja, nadzora in usklajevanja za intervencijske službe. V okviru projekta je bilo pripravljenih tudi deset modulov usposabljanja, priročnik in spletni portal za usposabljanje. Moduli usposabljanja so bili vključeni v učni načrt Agencije Evropske unije za usposabljanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (CEPOL). Drugi projekt Sklada za notranjo varnost, namenjen protidronskega usposabljanju, je bil projekt Skyfall. Razpoložljivo usposabljanje bi bilo potrebno dodatno razširiti na zasebne ponudnike storitev varovanja, zlasti tiste, ki so odgovorni za varovanje kritične infrastrukture.

Program svetovalcev EU za zaščito in varnost (EU PSA)²¹ Evropske komisije vključuje oddelek za protidronske dejavnosti, ki nudi (i) posebne ocene ranljivosti za objekte in infrastrukturo z visokim tveganjem; (ii) praktične nasvete, kako obvladati grožnje z droni, in (iii) praktične nasvete, kako se lotiti namestitve opreme za odkrivanje dronov med dogodki z visokim tveganjem. Komisija bo preučila potrebo po oblikovanju nabora protidronske opreme EU, ki bi bila na voljo za podporo državam članicam pri obsežnih dogodkih.

¹⁷ JRC je grožnjo uporabe razstreliv s sistemi brezpilotnih zrakoplovov obravnaval v: Larcher, M., Karlos, V., Valsamos, G. in Solomos, G., Scenario study: drones carrying explosives, JRC107683, 2018.

¹⁸ Evropska komisija, Security by Design: Protection of public spaces from terrorist attacks, JRC131172, 2022.

¹⁹ Varnostni priročnik ICAO (Doc 8973 – dokument z omejenim dostopom) državam članicam pomaga pri izvajanju Priloge 17 k Čikaški konvenciji s smernicami za uporabo v njej vsebovanih mednarodnih standardov in priporočenih praks priročnika za varovanje letalstva – [Aviation Security Manual](#).

²⁰ <https://dronewise-project.eu/>

²¹ https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/counter-terrorism-and-radicalisation/protection/eu-protective-security-advisors-eu-psa_en

Vaje, kot so organizirane na ravni EU z mrežo organov kazenskega pregona, prispevajo k operativni pripravljenosti na različnih področjih notranje varnosti. Komisija bo po potrebi sodelovala z ustreznimi mrežami, da se v vaje v prihodnje vključijo vidiki boja proti dronom. To bo pripomoglo k nadaljnemu širjenju znanja in izmenjavi dobrih praks z uporabo različnih rešitev. Za učinkovit odziv na grožnje zaradi dronov je med drugim potrebna zanesljiva in varna komunikacija med različnimi organi. Zato bo preprečevanje groženj zaradi dronov vključeno v prihodnje načrtovanje vaj, ki se bo izvajalo v okviru pripravljalnega projekta BroadEU.Net, ki ga financira EU in v katerem se bodo preskušali temelji prihodnjega kritičnega komunikacijskega sistema EU²². Poleg tega bi se lahko izvedle skupne vaje, ki bi vključevale strokovnjake za kibernetiko in protidronsko zaščito, na njih pa bi se obravnavala kibernetika tveganja zaradi dronov in digitalne rešitve za nevtralizacijo dronov.

Ključni ukrepi za praktične smernice in operativno podporo

- **JRC bo objavil dva priročnika v okviru protidronskega svežnja.**
- **Komisija bo v sodelovanju z ustreznimi agencijami podpirala razširitev obstoječega protidronskega usposabljanja na zasebni varnostni sektor.**
- **Komisija bo v sodelovanju z mrežami organov kazenskega pregona vključila vidike boja proti dronom v načrtovanje vaj.**

D. Raziskave in inovacije

EU še naprej financira svoj program za raziskave na področju varnosti v okviru programa **Obzorje Evropa (2021–2027)**²³. Ta program za raziskave na področju varnosti predstavlja približno 50 % vseh javnih sredstev, ki se v EU in njenih državah članicah vlagajo v področje varnosti. Te raziskave na področju varnosti, ki strateško prispevajo k različnim prednostnim nalogam varnostne politike EU, so že začele obravnavati tudi grožnje zaradi dronov. Med pomembnimi takimi raziskavami sta projekta ALADDIN, ki zagotavlja rešitve za odkrivanje in nevtralizacijo dronov na omejenih območjih²⁴, ter 7SHIELD, v okviru katerega se je raziskoval razvoj protidronskih rešitev za zemeljske segmente kritične vesoljske infrastrukture. Uspešen je bil tudi projekt ALFA, v okviru katerega je bil razvit sistem za odkrivanje in sledenje dronov, ki se uporabljajo za tihotapljenje²⁵. Te pobude na področju raziskav in inovacij se lahko nadaljujejo v okviru programa Obzorje Evropa, ob tem pa se potrjuje ali dopolnijo z ukrepi, sprejetimi v okviru Sklada za notranjo varnost – policija.

V prihodnosti bo Komisija podpirala bolj sistematično izmenjavo relevantnih rezultatov projektov z ustreznimi deležniki, tudi prek Skupnosti za evropske raziskave in inovacije na področju varnosti²⁶. To bi

²² Kritični komunikacijski sistem EU bo zagotovil varno infrastrukturo na širokopasovni osnovi za zagotavljanje čezmejnne interoperabilnosti komunikacijskih sistemov, ki jih uporabljajo organi kazenskega pregona in intervencijske službe na schengenskem območju.

²³ V preteklosti so se do konca leta 2020 raziskave in inovacije na področju varnosti financirale v okviru programa Obzorje 2020 in sedmega okvirnega programa.

²⁴ <https://cordis.europa.eu/project/id/740859>

²⁵ ALFA je tudi podlaga za projekt Courageous v okviru Sklada za notranjo varnost in dejavnosti preskušanja v projektu.

²⁶ Skupnost za evropske raziskave in inovacije na področju varnost (CERIS) združuje deležnike raziskav na področju varnosti, od oblikovalcev politik, končnih uporabnikov, akademskih krogov in gospodarstva do akterjev na

dodatno okrepilo izmenjavo specifičnih podatkov, omogočilo pa bi tudi učinkovitejše zbiranje informacij o potrebah uporabnikov in usmerjanje inovacij prek obveščanja deležnikov v gospodarski panogi o teh potrebah. Poleg tega bo sistematična izmenjava rezultatov projektov pomagala omogočiti strukturiran dialog z državami članicami in deležniki za opredelitev obetavnih tehnologij, orodij in rešitev, ki bi ga lahko vodila skupina organov držav članic. V zvezi s tem bo Komisija skupaj z državami članicami²⁷ ocenila možnosti za (i) oblikovanje neodvisne raziskovalne teme za protidronske rešitve v prihodnjih delovnih programih Obzorja Evropa in (ii) podpiranje posameznih inovativnih sistemov prek predkomercialnega naročanja²⁸. To je popolnoma v skladu s pristopom, ki je usmerjen v zmogljivosti, kot je podrobno opisan v delovnem dokumentu služb Komisije Krepitev varnosti z raziskavami in inovacijami²⁹.

Krepitev sinergij med evropsko civilnovarnostno, obrambno in vesoljsko industrijo na področju protidronskih rešitev je ključnega pomena. Cilj bi moral biti spodbujanje sinergij med temi tremi sektorji na področju dronskih in protidronskih tehnologij³⁰. V praksi krepitev teh sinergij pomeni, da se lahko v obrambnih projektih izkoristi inovativni razvoj na civilnem področju, civilna aeronavtika pa lahko izkoristi razvoj na obrambnem področju.

Evropski obrambni sklad in njegovi predhodni programi spodbujajo in podpirajo skupne čezmejne raziskave in razvoj na področju obrambe. Evropski obrambni sklad dopolnjuje in krepi prizadevanja držav članic ter spodbuja sodelovanje med podjetji in raziskovalnimi akterji vseh velikosti iz celotne EU. Že predhodniki sklada so financirali protidronske projekte v okviru raziskav in razvoja na področju obrambe.

Delovni program Evropskega obrambnega sklada za leto 2023 vsebuje ukrep razvoja protidronskih rešitev³¹ z okvirnim proračunom v višini 43 milijonov EUR. Cilj ukrepa je razvoj strojne opreme ali programskih modulov za celovito mobilno rešitev za boj proti širokemu naboru dronov, vključno z roji dronov.

Glavni pričakovani rezultat podpore Evropskega obrambnega sklada na protidronskem področju v obdobju 2021–2027 je razvit prototip protidronske rešitve, ki bi lahko v prihodnje privedel do skupnega javnega naročila na ravni EU. Tehnološki izzivi na področju protidronskih sistemov se rešujejo v okviru obrambnoinovacijske sheme EU (EUDIS). Poleg tega EUDIS vključuje sklop za inkubatorje z dvojno rabo za spodbujanje boljšega sodelovanja med civilnim in obrambnim področjem ter spodbujanje tehnološke zrelosti in prilagajanja.

Še en ključni steber za inovacije, zlasti za uporabne raziskave o preprečevanju groženj zaradi dronov, je delo JRC. V okviru svojega projekta za drone Obramba pred brezpilotnimi zrakoplovnimi sistemi (C-UAS) bo JRC opravil pregled aktivnih in pasivnih protidronskih tehnologij ter možnosti njihove uporabe za zagotavljanje varnosti javnih prostorov in kritične infrastrukture.

področju civilne varnosti: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/ceris-community-european-research-and-innovation-security_en.

²⁷ V sestavi programskega odbora Obzorja Evropa za civilno varnost za družbo.

²⁸ Predkomercialna naročila so pristop k javnemu naročanju storitev na področju raziskav in razvoja, ki je bil opisan v sporočilu o predkomercialnem naročanju (COM(2007) 799 final) z dne 14. decembra 2007. Gre za pomembno orodje za spodbujanje inovacij, saj javnemu sektorju omogoča usmerjanje razvoja novih rešitev v svoje potrebe.

²⁹ Delovni dokument služb Komisije z naslovom Krepitev varnosti z raziskavami in inovacijami (Enhancing security through research and innovation – ni na voljo v slovenščini), SWD(2021) 422 final z dne 15. decembra 2021.

³⁰ SWD(2022) 362 z dne 10. novembra 2022. Kot je opisano v poročilu o napredku pri izvajanju akcijskega načrta o sinergijah med civilno, obrambno in vesoljsko industrijo v okviru ukrepa 9.

³¹ Izvedbeni sklep Komisije C(2023) 2296 final z dne 29. marca 2023 o financiranju Evropskega obrambnega sklada, ustanovljenega z Uredbo (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta, ter sprejetju delovnega programa za leto 2023 – Del II.

V ta namen bo JRC kot prvi korak ustvaril **živi laboratorij** za preučevanje protidronskih tehnologij in načinov njihove uporabe v resničnih okoljih. Laboratorijska ureditev bo vključevala načrtovanje, pripravo in izvajanje rešitve. Poleg tega bo zajemala tudi področja odkrivanja, sledenja, identifikacije, nevtralizacije ter vključevanja deležnikov in procesov. Področje izvajanja živega laboratorija bo vključevalo povezovanje s sistemi upravljanja prometa s posadko in brez, zlasti sistemom U-space³². Živi laboratorij bo preučeval tudi možnosti vključevanja strojnega učenja in umetne inteligence za izboljšanje splošne učinkovitosti posamezne protidronske rešitve.

Srednjeročno se bo ta živi laboratorij JRC preoblikoval v **protidronski center odličnosti**.

Prednostni ukrepi za čim boljše izkoriščanje raziskav in inovacij

- **Komisija in države članice se bodo odločile o prihodnjih potrebah po novih protidronskih rešitvah, ki jih je treba reševati z ustreznimi evropskimi programi za raziskave in inovacije, zlasti programom Obzorje Evropa.**
- **Komisija in države članice bodo opredelile seznam obetavnih protidronskih rešitev in ocenile izvedljivost predkomercialnega naročanja nekaterih od teh rešitev.**
- **Komisija bo opredelila zamisli, tehnologije in rešitve, ki jih je treba vključiti v razvoj obrambnih zmogljivosti, ter podpirala projekte za razširjanje teh zamisli, tehnologij in rešitev v civilne sektorje.**
- **JRC bo kot nadaljnjo stopnjo v razvoju živega laboratorija ustanovil protidronski center odličnosti.**

E. Finančna podpora

Komisija bo še naprej zagotavljala finančno podporo za relevantne protidronske dejavnosti, predvsem prek Sklada za notranjo varnost, pa tudi v okviru Instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko ter programa Obzorje Evropa (za ukrepe, povezane z raziskavami in inovacijami).

Tematski instrument Sklada za notranjo varnost bo podpiral (i) evropske mreže organov kazenskega pregona, (ii) s tem povezano delo JRC, (iii) novo protidronsko strokovno skupino in (iv) vzpostavitev platforme za izmenjavo informacij. Komisija že financira projekte za pilotno uvajanje in validacijo sistemov za odkrivanje in lociranje dronov, ki nezakonito prečkajo zunanje meje EU. Ti projekti temeljijo na rezultatih predhodnih raziskovalnih projektov, ki jih je financirala EU³³.

³² Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/664 o regulativnem okviru za U-space. Izraz U-space je bil sprejet za opisovanje upravljanja prometa brezpilotnih zrakoplovov za zagotavljanje varne interakcije z drugimi subjekti, ki uporabljajo isti prostor na mestnih območjih in drugod.

³³ Primeri vključujejo projekte, ki se financirajo v okviru posebnih ukrepov instrumenta za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko v zvezi z (i) inovacijami za morske/obalne in/ali kopenske meje ter (ii) Frontexom. Nekateri projekti, financirani v okviru posebnega ukrepa za inovacije za morske/obalne in/ali kopenske meje, so usmerjeni v pilotno uvajanje inovativnih tehnologij za nadzor. Obstaja tudi poseben ukrep za nakup opreme za odkrivanje in lociranje dronov, ki prečkajo meje v povezavi z nezakonitimi ali kriminalnimi dejavnostmi, in dajanje te opreme na razpolago evropskim mejnim organom. Ta posebni ukrep bo državam članicam omogočil nabavo dveh protidronskih sistemov. Kot dodana vrednost EU je na zahtevo agencije Frontex v letnih dvostranskih pogajanjih treba tehnično opremo, kupljeno v okviru posebnih ukrepov, za obdobje do štirih mesecev na leto dati na razpolago Frontexu, da jo lahko uporabi v svojih skupnih operacijah.

Komisija bo v okviru tematskega instrumenta Sklada za notranjo varnost v prvi polovici leta 2024 objavila **razpis za zbiranje predlogov**, ki bo posebej namenjen podpori uvajanju protidronskih rešitev z velikim potencialom za uporabo.

Države članice bo Komisija spodbujala, naj izvajajo to sporočilo in v svojih programih v okviru Sklada za notranjo varnost upoštevajo rezultate raziskav na področju protidronskih rešitev, ki jih financira EU.

Ključni ukrepi za finančno podporo

- **Komisija bo objavila razpis za zbiranje predlogov na področju protidronskih rešitev v okviru delovnih programov tematskega instrumenta Sklada za notranjo varnost za obdobje 2026–2027.**
- **Države članice bodo pozvane, naj v celoti izkoristijo svoje programe Sklada za notranjo varnost za obdobje 2021–2027 za opredelitev in izvajanje učinkovitih protidronskih rešitev.**

F. Preučitev možnih regulativnih ukrepov

Čeprav je EU regulirala zakonito uporabo dronov, na ravni EU trenutno ni posebnih predpisov za področje boja proti dronom, ki bi določali skupen usklajen okvir za organe držav članic, upravljavce in proizvajalce. Čeprav je sektor pozitivno sprejel nezavezujoče smernice EASA za incidente z droni na letališčih (navedene v tem sporočilu), zaradi svoje priporočilne narave in omejenega področja uporabe ne zadostujejo za odpravo groženj zaradi nekooperativnih dronov. Ker potreba po učinkovitem preprečevanju nedovoljene uporabe dronov nenehno narašča, bo Komisija v tesnem sodelovanju s strokovnjaki iz držav članic nadalje analizirala potrebo po zakonodajnih ali nezakonodajnih ukrepih v prihodnosti. Komisija bo v ta namen začela posebno **študijo za pregled stanja**, da bi določila sedanje regulativno okolje. Pri tej študiji za pregled stanja bi bilo treba upoštevati tudi okvir Mednarodne organizacije civilnega letalstva in razvoj na tem področju ter to, da pravila za preprečevanje morebitnih groženj zaradi dronov ne bi smela neupravičeno ovirati zakonite uporabe, vključno z dejavnostmi rekreacijskih pilotov v organiziranem okviru.

Za letališča v EU veljajo podrobna in celovita varnostna pravila, ki zajemajo tudi grožnje dronov. Da bi se zagotovila večja odpornost letalskih organov in letališč pri soočanju s tveganji zaradi dronov ter v skladu s pristopom na podlagi dokazov bo Komisija v sodelovanju z državami članicami **v oceni tveganja za varnost, ki bi lahko pokazala potrebo po regulativnih spremembah, opredelila morebitne dodatne ranljivosti pri zaščiti pred nekooperativnimi droni.**

V zvezi s tem je potreben strukturiran dialog z deležniki v panogi in proizvajalci dronov o ukrepih za vgrajeno varnost (npr. zanesljivi sistemi proti slepljenju, omejitve zmogljivosti, izmenjava komunikacijskih protokolov in posodobitve protidronskih podatkovnih zbirk).

Ključni ukrepi za preučitev možnih regulativnih ukrepov

- **Komisija bo začela študijo za pregled stanja, da bi opredelila regulativne potrebe in možnosti za uskladitev zakonodaje in postopkov držav članic.**
- **Komisija bo v skladu s pristopom na podlagi dokazov izvedla oceno tveganja za varovanje v letalstvu v zvezi z droni, da bi opredelila morebitne dodatne ranljivosti letališč. Ocena tveganja bi lahko pokazala potrebo po regulativnih spremembah.**
- **Komisija bo z deležniki v panogi vzpostavila strukturiran dialog o potrebi po morebitnih dodatnih posebnih ukrepih v zvezi z varnostjo dronov in o naravi teh ukrepov.**

III. NADALJNI KORAKI

Da hiter tehnološki razvoj in vse večje število dronov ne bi povzročila nenadzorovanega povečanja groženj zaradi nekooperativnih dronov, je treba okrepiti sodelovanje na ravni EU na podlagi celovite protidronske politike EU, določene v tem sporočilu. V ta namen se bodo sedanje dejavnosti na ravni EU nadaljevale in dopolnjevale s sklopom ključnih ukrepov, navedenih v tem sporočilu, ki se bodo izvajali v prihodnjih letih.

Dejavnosti, opisane v tem sporočilu, bodo zajemale obdobje do leta 2030. Do leta 2027 strokovna skupina opravila vmesni pregled stanja, popolna revizija protidronskega programa EU pa je načrtovana najpozneje do leta 2030.